

6. Murray J. More Than One Way to (Mis)Read a Mockingbird / Jennifer Murray. // Southern Literary Journal. – 2010. – №43. – p. 75–91.
7. Essed P. Understanding Everyday Racism: An Interdisciplinary Theory / Philomena Essed // Sage Series on Race and Ethnic Relations / Philomena Essed. – London: Sage Publications, 1991. – p. 6–10.
8. Feagin J. R. Racist America Roots, Current Realities, and Future Reparations / Joe Feagin. – New York: Routledge, 2010. – 376 c. – (2nd Edition). – p. 20.
9. Thornborrow J. Patterns in Language: Stylistics for Students of Language and Literature / J. Thornborrow, S. Wareing. – New York, 2001. – 280 c. – (Foreign Language Teaching and Research Press). – p. 15–20.
10. Zhang Y. Modern English Lexicology / Yunfei Zhang. – New York, 2004. – (Beijing Normal University Press). p. 2–3.
11. Bhopal R. Ethnicity as a variable in epidemiological research / R. Bhopal, P. A. Senior. // BMJ. – 1994. – №309. – p. 327–330.
12. Comstock R. L. Four-Year Review of the Use of Race and Ethnicity in Epidemiologic and Public Health Research / R. L. Comstock, E. M. Castillo, S. Lindsay. // American Journal of Epidemiology. – 2004. – №6. – p. 611–619.
13. Thomas L. A. Beyond dummy variables and sample selection: what health services researchers ought to know about race as a variable / Laveist A. Thomas. // Health Services Research. – 1994. – № 29. – p. 1–16.
14. McKenzie K. J. Race, Ethnicity, Culture, and Science / K. J. McKenzie, N. S. Crowcroft. // BMJ Clinical Research. – 1994. – №309. – p. 286–287.
15. Kennedy R. From Nigger: The Strange Career of a Troublesome Word / Randall Kennedy. – New York, 2003. – 188 c. – (Vintage Books). – p. 4–41.
16. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс] // Encyclopedia Britannica – Режим доступу до ресурсу: [https://www.merriam-webster.com/dictionary/skin%20\(someone\)%20alive](https://www.merriam-webster.com/dictionary/skin%20(someone)%20alive).

УДК 82-312.6.09

Акіншина Ірина Миколаївна

Кандидат філологічних наук, доцент

Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

РЕЦЕПЦІЯ БІБЛІЙНИХ ОБРАЗІВ У ЖИТТЕПИСНІЙ ПРОЗІ МЕЖІ ХХ-ХХІ ст.

У дослідженні наголошено на виділенні специфічної категорії творів, написаних напередодні 2000-ліття християнства, які умовно можна віднести до художньо-біографічних. Це життєписи біблійних персонажів. Авторка аналізує українські художні життєписи в контексті аналогів світової літератури.

Ключові слова: художньо-біографічна література, життєписна проза, герменевтика, євангельський сюжет, рецепція, інтертекст, біблійний образ.

Наукові розвідки й художні версії Біблійного матеріалу віками множились у мистецтві, філософії, історії, літературі. Уже після Різдва Христового формується християнська герменевтика (екзегетика), яка була покликана тлумачити Старий і Новий Заповіти. Протягом одинадцяти століть у світовій літературі накопичилась велика кількість творів різних жанрів, присвячених інтерпретації сторінок Біблії (Данте, Т. Тассо, Дж. Мільтон, Дж. Байрон, А. де Вінї, поети-модерністи).

Біблія справила величезний вплив і на розвиток української літератури, яка в найвищих своїх досягненнях на різних етапах розвитку інтерпретувала Книгу Книг як важливий елемент у національній культурі й самосвідомості. У часи східнослов'янського середньовіччя біблійно-християнські мотиви виразно звучать у „Слові про Закон і Благодать...” митрополита Іларіона, „Моліннях...” Данила Заточника. У добу бароко особливої мистецької вартості набуває опрацювання біблійних тем у творчості Кирила Транквіліона-Ставровецького, отця Віталія, Софронія Почаського, Івана Величковського, Івана Максимовича. Декалогічні ідеї закладено в основу „Саду божественних пісень” Григорія Сковороди. До Біблійного матеріалу звертались П. Гулак-Артемівський, М. Шашкевич, Т. Шевченко, П. Куліш, І. Франко, В. Шурат, Леся Українка, П. Грабовський, В. Самійленко, В. Александров, А. Гриневич, молодомузівці, С. Яричевський, О. Маковей, К. Устиянович, Б. Грінченко, М. Чернявський, О. Кониський, П. Карманський, В. Мова-Лиманський, Б. Лепкий, П. Тичина, М. Рильський, Я. Савченко, М. Філянський, Д. Загул, Б.-І. Антонич, У. Кравченко, Ю. Клен, Є. Маланюк, М. Орест, І. Багрянний, М. Руденко, В. Симоненко, О. Бердник, В. Стус, Є. Сверстюк, І. Драч, Д. Павличко, Л. Костенко. Традиції високої духовності розвиває покоління вісімдесятих років: О. Пахльовська, І. Римарук, О. Забужко та ін.

Отже, метою статті є зображення інтертекстуальності Євангельського сюжету, рецепції образу Ісуса Христа та інших біблійних персонажів життєписною прозою межі ХХ-ХХІ ст.

В українській літературі традицію переспівів Святого Письма аж до кінця ХХ ст. підтримувала поезія. Лише невеликі ремінісценції наявні в прозі й драматургії. Вирішуючи проблему перенесення конфліктних інтерпретацій онтологічних структур у сферу лінгвістики, П. Рікер писав: „...ці взаємопов'язані образи буття, які ми маємо і в які занурюються взаємозаперечні інтерпретації, не дають нам нічого, окрім діалектики інтерпретацій. З цього погляду герменевтика неможлива. Тільки герменевтика, заснована на символічних образах, може показати, як ці різноманітні моделі існування

створюють єдину проблематику; адже ці символи найпридатніші, щоб показати єдність численних інтерпретацій... Істинними символами різноманітних герменевтик є ті, що спрямовані на виникнення нових значень і на аналіз архаїчних фантазмів” [4, с. 304]. Таким символічним образом є Ісус Христос – „суб’єкт такого буття, сутністю якого є любов. Це буття, у відповідності зі своїм змістом, перетворило й сферу, в якій воно здійснюється” [7, с. 23].

Приєм запозичення сюжету з Біблії та іншої релігійної літератури для написання твору біографічного типу має давню традицію. З цього приводу Дж. Гарреті зазначає: „Основний імпульс для життєписів у середні віки надходив з боку церкви. Християнство мало своїх героїв, мучеників і святих, і їхні життєві шляхи стали джерелом для багатьох біографічних творів” [10, с. 54]. У деякі епохи твори саме цих жанрів рухали розвиток біографічної літератури вперед, а іноді ставали провідними жанрами літератури взагалі. Жанрове розмаїття форм реалізації біографічного матеріалу свідчить про постійні творчі пошуки в галузі художніх життєписів. Зміна тисячоліть супроводжується посиленням есхатологічної тематики. Гостро переживаючи перенавантаження технологічними й інформаційними інноваціями, людство втрачає почуття захищеності у світі, у зв’язку з чим збільшується його звернення до „вічних тем”. А. Нямцу зазначає, що „неперебутна молодість християнської етики переконано й вагомо підтверджується багатовіковим літературним життям Євангельського сюжетно-образного матеріалу, який продовжує залишатись моральним імперативом для людей різних народів і поколінь, поглиблюється й оновлюється мірою дорослішання цивілізації, яка повільно, з протиріччями шукає шлях до стану досконалого людства” [2, с. 4].

В Україні перші прозові твори, цілком присвячені інтерпретації Книги Книг, з’явилися 2000 р. Один з них – „Перерване Євангеліє” К. Петрова. У центрі твору – образ Христа, якому підпорядковані всі сюжетні лінії. Власне, твір є життєписом Спасителя. Отже, жанр його слід визначати як біографічну повість. Твір складається з двох частин, перша – „Ізраїль” – має 10 розділів, друга – „Індія” – 11 розділів. Оповідь починається не з народження Ісуса, як у більшості Євангеліїв, а з моменту перебування 12-річного Христа з батьками в Єрусалимському храмі на свято Пасхи, про що сказано в „Євангелії від Луки” (2, 41 – 52). У жодному з канонічних Євангеліїв не міститься розповіді про перебування Ісуса в Індії, навчання в Гімалаях в Учителя Патанджалі, який, за історичними свідченнями, жив у II ст. до н. е. й був основоположником хатха-йоги як релігійно-ідеалістичної системи. Заглиблення Ісуса у філософію Сходу К. Петров використовує для розуміння подальшої долі Христа – за допомогою вдосконалення людської натури оволодіти найвищою мудрістю й вічним життям.

Твір К. Петрова цікавий за сюжетом, але не можна назвати його оригінальним. У „Перерваному Євангелії” К. Петров використовує філософію хатха-йоги й мітраїстів, називаючи їх у тексті Синами Світла. Уперше приналежність Христа мітраїзму в українській літературі згадується в романі Ю. Канигіна „Шлях аріїв” (1997), а вчення про кундаліні використовував у своїх творах російський письменник І. Єфремов („На краю Ойкумени”).

Ісус Христос К. Петрова далекий від загальноприйнятих релігійних канонів, біографія його вигадана. Під час повстання Іуди Гавлоніта юний Ісус потрапляє в полон римлян, біжить з нього й опиняється на кораблі єгиптян. Саме тут він знайомиться з Іудою з Каріот. Далі – важкий шлях до Індії, служба у відомій танцівниці Рукміні, звідки й потрапляє в аграм (монастир) у Гімалаях, де ігуменом був учень самого Будди й батько танцівниці – Шрїмад Патанджалі. Учителем називає його Ісус. Але саме Патанджалі відкриває в Ісусі Бога.

Своєрідним у оповіді є введення образу ув’язненої разом з Ісусом у єгипетському полоні дівчини – русинки Галини з берегів річок Славутиці й Борисфена. Автор вплітає в тканину твору прадавню історію росів, розповідь про їхні вірування, звичаї, менталітет, кліматичні умови, спосіб життя.

У зовсім несподіваному світлі представлено образ Іуди. У „Перерваному Євангелії” він – не зрадник, а найкращий і найвідданіший друг Ісуса, вічний супутник у всіляких стражданнях Христа, який завжди допомагає майбутньому Спасителю людства в скрутну й трагічну хвилину. У творі розгортається драма призначення життя Іуди, що суперечить традиційним клерикальним канонам, чим автор доводить право письменника на художній вимисел і домисел. К. Петров деканонізує образ Іуди, надаючи йому значення жертвності вустами Патанджалі. Відтак, Іуда – вірогідний Бог, що ніколи не сумнівався у вірогідності існування найвищого Абсолюту, стає жертвою, проклятою довіку людством. Два тисячоліття знадобилось людському розуму, щоб збагнути відому з античних часів філософську аксіому: добро не може бути помітним без зла. А, отже, не було б Ісуса Христа без Іуди Іскаріота.

Твір завершується гімнами про Бога (ОМ), які співає монах Лаутама, на честь Ісуса. Ом – це Бог. „Бог – це істина, вона – Абсолют” [3, с. 68]. Це – любов. Земним вираженням великої любові, за твором

К. Петрова, став Ісус. Приймаючи смерть, він виконує закон природи. А наступне „воскресіння Христа – свідчення перемоги любові: це не просте повернення до життя, тому що перемога над смертю – тільки наслідок перемоги над життям” [7, с. 23]. Автор оповіді наголошує на божественних початках будь-якої творчості. У процесі творчості людина наближається до Бога як кінцевого трансцендентного Абсолюту. Саме так розглядали питання відношення людини до Бога В. Соловйов, М. Бердяєв, Л. Франк, П. Флоренський, В. Вернадський. Про взаємозв'язок людського, природно-космічного та трансцендентного світів говорив у своїх творах Г. Сковорода. Про те, що Всесвіт має інформаційний, а отже, й духовний вимір, стверджує й синергетична теорія, яку розробляла в останні десятиліття брюссельська школа І. Пригожина.

Твір К. Петрова має алегоричну назву. Це – ніби уривок з Євангелія, який не має ні початку, ні кінця. Отже, повість є спробою написання сучасного апокрифу.

У 2000 р. виходить також твір Г. Штоня „Суд”, який було написано 1998 р. Ключ до розуміння твору криється в епіграфі, взятого з „Paradiso” (XXXI, 108) Борхеса та передмові А. Дімарова. Твір не несе на собі релігійного забарвлення, частково відступає від традиційних Євангельських канонів. Повість побудована за законами художньої літератури, де є авторський домисел і вимисел, творча фантазія, простежується цілісна концепція автора. Центральний образ твору – Ісуса Христа – зображено таким, яким він уявився авторові. Разом з тим, у творі збережені ключові події, які відбулися із сином Божим за Євангелійськими оповідями; є факти, відомі з історії. Таким чином, ми можемо стверджувати, що твір „Суд” Г. Штоня – це біографічна повість апокрифічного характеру, що має форму сповіді. Оскільки пам'ять людини дає можливість наново пережити своє минуле, то подібна взаємодія внутрішніх і зовнішніх чинників у життєписній прозі призводить до зміщення центру авторської уваги у сферу свідомості персонажа. У таких творах навколишня дійсність відтворюється через суб'єктивне сприйняття головного героя. Обрання свідомості персонажа головним об'єктом зображення в європейських літературах, за словами Д. Затонського, починається зі „Сповіді” (1765-1770) Ж.-Ж. Руссо [1, с. 12-13].

У творі Г. Штоня дистанція для осмислення героєм свого минулого зростає до двох тисяч років. Ісус Христос з'являється на Землі сучасним хакером і за екраном комп'ютера починає згадувати все спочатку, прагне переосмислити сутність людського буття, розібратися в собі, у власній дуалістичній сутності. Повість написано від першої особи, тобто, за задумом автора, від самого Ісуса, тому розповідь про кожен подію супроводжують глибокі філософські роздуми.

Частково користуючись міметичним принципом відображення буття, Г. Штонь звертається до „вічної” постаті для розмірковування над нагальними моральними питаннями сучасності. У творі відчувається авторська рефлексія на кризовий стан духовності суспільства, певну розгубленість напередодні нової ери, проблематичність подальшого існування людства у фізичному й морально-етичному просторі.

Г. Штонь наголошує на особливій актуальності проблеми дефіциту людяності на сьогоденному етапі розвитку цивілізації. Хоча це питання загострювалось у певні періоди історії, та майже дві тисячі років тому син Божий спокотував величезні гріхи людства, власною „смертю смерть поправ”. Ісус Христос Г. Штоня – це найбільша справедливість, найвища мораль, найчистіша совість. А Страшний Суд – це суд власної совісті, від якої не втечеш. У кінці Ісус провіщає: „Суд Людський на землі цій вже гряде! Нами і в нас” [9, с. 76]. І далі вже від автора: „Тож судить і будете несудимі. Але судить найперше себе. Амінь” [9, с. 76].

І знову, як у „Перерваному Євангелії” К. Петрова, поборником вічної правди й вічного Бога виступає Юда – приречений самітник і філософ, який „збагнув більше, ніж засади моєї (Ісуса – І. А.) віри. Він осягнув моральну сталість Всесвіту, яку я всього лиш землі явив. А він – ствердив. Тим, що будучи апіорно прощеним Небом, сам собі не простив. Яко Людина, у чій компетенції перебуває те саме, що й у компетенції Неба. На рівні принаймні Добра і Зла” [8, с. 22]. Саме Юда доводить першим християнську відповідальність за світ кожної особи. Юда сам себе скарав за послух, який, за його словами, для віри є зайвим. Але смерть Юди „виявилася намарною: вона нікого й нічого не навчила” [8, с. 24]. Людство робило й робить помилки, і єдиний вихід – пристрасний суд над собою.

Подібні тенденції прослідковуються в західноєвропейській літературі. У 1998 р. в журналі „Иностранная литература” з'являється публікація роману „Євангеліє від Ісуса” португальського письменника Ж. Сараміа. Сам автор у багатьох місцях наголошує, що суть твору – це написання ним нового Євангелія художньо-популярної форми, а власне роман називає „Євангеліє, написанням якого ми зайняті” [5, с. 79], „наше Євангеліє” [5, с. 95]. Про це ж свідчать і епіграфи до твору, якими є слова „Передмови” з „Євангелія від Луки” (1, 1 – 4) та слова Понтія Пілата („Що я написав, те написав”) [5, с. 5].

Ж. Сарамга інтерпретує біблійну легенду про Ісуса Христа в межах художньо-біографічної прози, якнайповніше складаючи окремі сюжети з усіх канонічних Євангеліїв. Автор використовує композиційний прийом обрамлення, на початку і в кінці твору зображуючи смерть Ісуса. Щоправда, обрамлення тут умовне, бо твір розпочинається з опису гравюри із зображенням розп'ятого Христа, а логічне завершення життєпису Спасителя – справжня смерть на хресті. Гравюра із зображенням страждальця й тих, хто в його останні хвилини знаходиться поруч, – символічна для подальшої оповіді. Тут письменник дає зрозуміти читачеві, що події, описані далі, навіяні спогляданням цієї гравюри. Тому роман сприймається як єдиний потік нічим не перерваної свідомості. Можливо, саме через це Ж. Сарамга жодного разу не оформлює пунктуаційно пряму мову, діалоги.

Зміст твору – зображення життя та діянь Ісуса Христа з моменту зачаття до смерті на фоні широкомасштабних картин з історії людства й історії релігії. Активно автор вплітає в тканину твору епізоди з оповідей Старого Заповіту: розповідь про Іова, Адама та Єву, перепис народонаселення Іудеї за наказом царя Давида й наступне покарання Господнє за скоєне, про Авраама й сина його Ісаака, Каїна й Авеля, про повстання під керівництвом Іуди Гавлоніта.

У центрі твору – постать Ісуса-назаретянина, який у потрактуванні Ж. Сарамги не канонічний ідол, а жива співчутлива людина, яка в багатьох моментах протистоїть своєму батькові – Богу. Усі образи роману мають своє психологічне обличчя. Навіть Диявол змальований не як підступна потвора, що збирає людські душі, а як революціонер, філософ, рівноправний партнер Бога в поділі світу, де в чому гуманніший від останнього. Так, під час розмови всіх трьох (Ісуса, Бога й Диявола) про майбутнє Ісуса, його учнів і послідовників християнської віри Бог говорить: „...Диявол може йти, якщо хоче, він уже отримав обговорюване (половину влади над людством – І. А.), і якщо бариші й вигоди будуть поділені порівну, по справедливості, то чим більше буде твоя (Ісусова – І. А.) влада, тим могутнішим стане він” [6, с. 139].

У суперечці Бога й Диявола Ісус виступає лише безневинною жертвою, засобом у досягненні влади Бога над світом. Про це свідчать епізоди про перебування юного Ісуса в навчанні у Пастиря (так називав себе Диявол) і подальшої зустрічі з ним. На закиди Ісуса, що Бог є єдиним й нероздільним цілим й існує вічно, Пастир відповідає: „...я не хотів би опинитися в шкурі того, хто однією рукою направляє руку вбивці з ножем, а іншою – підставляє йому глотку жертви” [5, с. 92]. Таким чином, висувається думка про дуалізм сутності Бога, а відтак і Всесвіту, а отже, й буття взагалі, нерозривну єдність антагоністичних, на перший погляд, непримиримих понять – добра і зла, правди й кривди, духовності й бездуховності.

Уперше у світовій літературі спостерігається зовсім нова інтерпретація образу Бога як антропоморфічної особи, що прагне завладати світом і розумом людей. „Ти станеш ложкою, яку я опушу в котел людства та якою зачерпну людей, що увірували в нового Бога, яким стану я” [6, с. 136]. Натомість Ісус змальований людиною доброю й співчутливою, що тонко відчуває чужий біль. Він не є кровним сином Бога, як це трактується згідно з Євангельською традицією. Його рідний батько – Йосип – людина досить молода, яка гине в тридцять три роки розп'ятим римлянами на хресті, що суперечить змісту канонічних Євангеліїв. В українській літературі уперше велику християнську таїну зачаття ставить на людський ґрунт Т. Шевченко у філософській поемі „Марія” (Ісус народжується від „дивочного гостя” – „благозвістителя Месії”).

Ісус Христос Ж. Сарамги несе на собі гріх свого батька Йосипа, який не зміг урятувати немовлят у Віфліємі від іродових катів. Душевні муки Ісуса посилюються з кожною новою бесідою з Богом і досягають свого апогею в полеміці їх про сумніви й пошуки віри в єдиного Бога. Жахливі картини майбутнього підсумовують влучні слова Диявола: „Воістину, слід бути Богом, щоб так любити кров” [6, с. 143].

У романі немає жодного оформленого пунктуаційно діалогу чи прямої мови. Очевидно, автор хоче показати, що Бога творить поетична уява, міркування над загальнолюдськими питаннями, філософськими категоріями. Бог є уособленням складності людського буття. У творі Бог і Диявол є співниками, які разом віддають Ісуса на тортури й смерть. Символічний образ чорної глиняної чашки біля хреста, яку колись подарував Ісусу, а потім забрав Пастир (Диявол). Тепер у цю Диявольську чашку по краплинах стікала кров Ісуса. У такий спосіб Ж. Сарамга зображує вічну єдність правди й неправди, добра й зла, життя й смерті. Душа Ісуса (як символ вічного життя) дістається Богові, а кров (як символ земного життя, гріховної плоті) – Дияволу. Смерть є найсильнішим аргументом природи для подальшого відновлення й новонародження на більш високій стадії духовного розвитку. Справа сильної, найбільш розвиненої особистості – не піддатися смерті, а перемогти її. Христос і є переможцем смерті, найвищою формою позажиттєвого й позасмертного. Письменнику вдалося ненав'язливо поставити й дати своє потрактування філософським питанням: чи існувало б добро, якби не було зла, що є воля духовна й фізична, що таке влада, чи виправдовує мета засоби її досягнення.

Ще раз у світовій літературі красне письменство звертається до теми інтерпретації Книги книг, але вже на новому рівні – у сфері художньої біографії. Твори Г. Штоня, К. Петрова, Ж. Сарамаги символізують вихід літератури на новий виток у зв'язку з деканонізацією клерикально канонізованих біблійних персонажів. Сучасні автори вдаються до інтертекстуальності у своїх творах, використовуючи нові зміст і форму. Отже, можна прогнозувати подальші творчі пошуки в галузі художніх життєписів.

Список використаних джерел

1. Затонский Д. Сцепление жанров (место автобиографии, мемуаров, дневника в становлении и жизни современного романа) / Д. Затонский // Жанровое разнообразие современной прозы Запада. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 4-58.
2. Нямцу А. Новый Завет и мировая литература / А. Нямцу. – Черновцы: Черновицкий госуниверситет, 1993. – 243 с.
3. Петров К. Перерване Євангеліє / К. Петров // Вітчизна. – 2000. – № 7-8. – С. 20-91.
4. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій / П. Рікер // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – 2-е вид., доп. – Львів: Літопис, 2001. – С. 288-304.
5. Сарамаго Ж. Євангеліє от Іисуса / Ж. Сарамаго // Иностранная литература. – 1998. – № 5. – С. 5-106.
6. Сарамаго Ж. Євангеліє от Іисуса / Ж. Сарамаго // Иностранная литература. – 1998. – № 6. – С. 96-165.
7. Федоров В. Поэтический мир и творческое бытие / В. Федоров. – Донецк: Кассиопа, 1998. – 77 с.
8. Штонь Г. Суд / Г. Штонь // Київ. – 2000. – № 7-8. – С. 17-55.
9. Штонь Г. Суд / Г. Штонь // Київ. – 2000. – № 9-10. – С. 44-76.
10. Garraty John A. The Nature of Biography. – N. Y. Alfred A. Knopf, 1957. – XI, 289 p.

УДК 930 (477.74)

Агафоновна Надія Василівна
Кандидат історичних наук, доцент
Одеський національний економічний університет
Луньова Ольга Костянтинівна
Кандидат історичних наук, доцент
Одеський національний економічний університет

ЛІКВІДАЦІЯ ПАРТІЙНИХ ОСЕРЕДКІВ ПРОУРЯДОВИХ, ПРОФАШИСТСЬКИХ, НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ПАРТІЙ В ПРИДУНАЙСЬКОМУ КРАЇ УКРАЇНИ У ХОДІ ПОЛІТИЧНОЇ УНІФІКАЦІЇ 1940-1941 РР.

В статті розглянуто історію діючих політичних партій та угруповань в Придунайському краї у часі його перебування у складі Румунії (1918-1940 рр.). Досліджено процедуру ліквідації румунських партій радянською владою під час радянізації краю у 1940-1941 рр. Спираючись на матеріали архіву СБУ Одеської області показано репресивну політику влади щодо членів партійних осередків.

Ключові слова: Бессарабія, Придунайський край, партії, повітові комітети, волосні комітети, репресії.

Історія діяльності політичних партій та угруповань в Придунайському краї у часі перебуванні регіону у складі Румунії презентована, здебільшого, в роботах за авторства дослідників Румунії [1, 2].

Досягнення сучасної української історіографії можуть бути презентовані науковими розробками М.І. Михайлуци [3, 4]. Автор, досліджуючи проблему репресій у відношенні духовенства в Бессарабії у 40-ві роки ХХ ст., фрагментарно торкається діяльності політичних партій Румунії на означеній території.

Даний дослід засновується на матеріалах архівів, аналіз яких уможливило висвітлення даної проблеми.

Приєднання Бессарабії і включення частини її території до УРСР (1940 р.) вимагало від уряду СРСР встановлення принципу однопартійності.

Політичний капітал і досвід СРСР на 1940 рік був чітко визначеним в Конституції СРСР 1936 року, змістом якої Комуністична партія Радянського Союзу проголошувалась «керівним ядром» державних і суспільних організацій. Майже синхронно з військовими, до новоприєднаних територій союзною владою скеровано партійних функціонерів. Нейтралізацію політичних партій здійснювало Управління народного комісаріату внутрішніх справ (далі – УНКВС). Співробітники НКВС на першому етапі беруться до вивчення (готують довідку) прициденту багатопартійності - «Справка УНКВД по Измаильской области о политических партиях в Румынии. Довідка інформує про спектр партій діючих в Придунайському краї, які у 1938-1939 роках, у зв'язку з прийняттям нової конституції Румунії, набули статусу заборонених, але продовжували свою напівлегальну діяльність [5, арк. 32-46], уможливлену тією обставиною, що Кароль II у такий спосіб (через такий рівень лояльності) сподівався у часі на визнання політичними опонентами своєї влади [2, с. 565].

Вісімнадцять діючих партій і угруповань на території Бессарабії зміст довідки класифікує як антирадянські. Серед них: Націонал-ліберальна партія, Націонал-царанистська (практикована назва – «селянська»), Націонал-християнська (практикована назва – «кузистська»), «Тотуль Пентру Цара» («Все для